

DREJØ SKOLES HISTORIE.

Udarbejdet af Drejød Sogns Lokalarkiv 2007.

Lærdommen har ikke altid haft de bedste betingelser på de små øer. Før år 1555 kunne ingen mere end deres Fadervor, men efter den tid, blev undervisningen sat i system, da Drejød fik sin første degn og skoleholder. Det var før den tid, man byggede store skoler og tilhørende lærerboliger. Undervisningen foregik i stuerne rundt om på gårdene, og læreren boede på skift hos forskellige familier, for at byrden kunne fordeles på flere skuldre.

Til det tidligere Drejød Sogn hørte også Skarød, Hjortød og Birkholm. Skoleforholdene var meget beskedne. Den eneste degn og skoleholder boede på Drejød, hvor han skulle undervise børnene fra 1. november til 1. maj. I sommerhalvåret skulle han holde skole på de andre øer, nemlig på Skarød i 10 uger, og i hver 5 uger på Hjortød og Birkholm. Det var dog kun Drejød, der i starten fik tildelt en degnebolig. På de mindre øer måtte der stadig undervises på skift i gårdene. Aflønningen skulle udbetales i naturalier. Først i 1830, hvor den nye skole blev bygget på Drejød, blev aflønningen fuldstændig reglementeret.

Degnen Hans Carlson bygger den første Skole:

Den første kendte skoleholder på Drejød hed Henrich Nielsen. Han kom fra Tryggelev i Humble Sogn på Langeland i 1635. Han havde i begyndelsen ingen fast bolig, men gik på omgang hos bønderne. Han fik dog senere en bolig stillet til rådighed. Her stiftede han familie ved vi, idet en svigersøn arvede embedet efter ham. Det var sønderjyden Hans Carlson, der kom til Drejød i 1676 som håndværker, og blev gift med degnens datter. Han havde i mange år tillige hjulpet den gamle degn med kirkesangen, hvilket har gjort det nemmere for ham at overtage embedet som skoleholder og degn. Han var ikke nogen genial pædagog fortæller historien, men da han var en god håndværker, udmærket skrædder og fingernem smed, så man stort på skolehold. Degnen så vel også stort på den, da det kneb med at få lønnen udbetalt – der dengang var i naturalier. Det gik dog ikke i længden, så en tid lejede gårdmændene en husmand Claus Skrædder til at undervise børnene.

Da Hans Carlson var en habil håndværker byggede han et hus i Alsisk stil o. 1700. Det blev øens første skolebygning. Her boede han til sin død i 1726. Ved hans begravelse opfandt vittige hoveder på øen en gåde: *I Niels Rasmus Strangesens håndskrevne bog står: "Skrædder, Degn og Smed i en Grav blev sænket ned. En Kiste gjort af otte Gulvbrædder indeslutter baade Degn, Smed og Skrædder. Paa Øen fire stærke Karle vare, som sømmelig til Graven Kisten bare. Én Enke hørtes kun ved Graven klage, skønt Skrædder, Degn og Smed dog efterlod sig Mage. Smeden havde Sønner to, Datter én, Skrædder og Degn lige saa mange, og dog ved denne Jordefærd blev kun 3 Faderløse.*

Den første seminarieuddannede lærer:

Allerede i 1712 overtog hans søn Henrik (Degn) Hansen embedet som degn og skoleholder efter sin far, den gamle Carlson. O. år 1717 byggede en tofags skolestue til husets sydgavl *"efter foranstaltning af Herskabet på Egeskov, men på Sognets bekostning"*. Henrik Degn slægtede sin far på. Han var en dygtig håndværker, men som skoleholder fik han betegnelsen *"ikke duelig"*! Først med hans søn igen, Hans Henriksen, begyndte der at ske noget mere. Hans havde været i Ærøskøbing og *"stået i lære"* hos en Skolemester der, Så han fik dog lært både at skrive og regne.

Men nye tider stillede større krav til undervisningen – også på øerne. I 1811 fik han derfor stillet det ultimatum, enten at få en hjælpelærer eller lade sig pensionere. Han valgte pensionen.

Den første seminarieuddannede lærer kom til Drejød i 1811, det var degnen Hans Madsen, demiteret fra Skårup Seminarium samme år. Han var skrap, men en dygtig skoleholder. Også en dygtig træmager, men passede tillige sin skole. En af hans udskårne krogskåle befinder sig i Den gamle By i Århus. Hans navn og årstal står på undersiden. Hans Madsen blev på øen til 1824, hvor han blev kaldet til Langeland. Efter den tid gik det fortsat fremad med øernes skolegang.

Den gl. Skole brændte i 1942, men blev genopført i nøjagtig samme stil, dog uden skolestuen. I 1830 blev Hans Carlsons gamle Skole bortfæstet, og den ny skole blev bygget på Drejød Brovej. Den var i starten med stråtag, men fik fast tag o. år 1900. Herefter skal lige nævnes et par af de mest markante Degne.

Kunstner – og Degn - Andreas Nissen Koch:

I 1857 kom der igen en degn fra Sønderjylland, det var Johan Nissen Koch. Han var ikke ukendt med øen, idet hans morbror, Carsten Johannsen havde været præst på Drejød. Johan var en god underviser, en munter herre, og altid god at have med i et selskab, men blev allerede i 1863 kaldet til Landet på Tåsinge. En bror, Andreas Nissen Koch var fordrevet af Tyskerne i krigen 1864, og flygtede til Drejød, hvor hans bror havde været degn. Andreas blev på øen, hvor han overtog degneembedet efter Johan. Andreas Nissen Koch satte sig mange spor på øen – herom har Drejød Arkiv skrevet en lille bog: ”*Andreas Nissen Koch – Degn på Drejød*”. Andreas var mere kunstner en pædagog, og han havde en formidabel stemme. De store drenge konkurrerede om, hvem der kunne overdøve degnen under kirkesangen – de tabte altid. . Han var streng, men børnene beundrede ham, når han i frikvartererne malede sine vidunderlige malerier direkte på væggene i skolestuen. I bogen om Degnen på Drejød, står det hele beskrevet. Lærer Koch tog sin afsked i 1894 og rejste fra Drejød. Han døde i 1900 hos en datter i Vemb, men blev begravet på Drejød kirkegård, hvor hans gravmonument stadig kan ses.

Historiefortælleren - Erling Køster:

En anden lærer, der også bør nævnes, er Erling Køster, som kom fra Kolding – igen en forbindelse til det sønderjyske. Han var degn og lærer på Drejød fra 1936 – 1946, og fik i de år et utrolig godt kendskab til Drejøds historie, som han var en god og medlevende fortæller om. Også han havde en stor stemme, som nok kunne synge kirken op. Den Grundtvigske skole lå ham meget på sinde, så da han efter Anden Verdenskrig fik chancen for at gøre en indsats for Den danske Skole i Slesvig, tog han udfordringen op, og rejste derned. Som pensionist vendte han sammen med sin kone Frigge tilbage til Drejød, som familien var kommet til at holde så meget af. De havde for mange år siden købt et sommerhus på øen, men sidst i 1960'erne vendte de tilbage som fastboende. Erling Køster døde o. 1994 – de sidste år tilbragte han på et plejehjem i Svendborg.

Drejød Sogneråd danner nyt skoleforbund:

I 1958 , hvor der var 7 års skolegang, dannede Drejød Sogneråd skoleforbund med Ida Holst Realskole i Svendborg, og Drejød skole blev reduceret til 4 årgange. Fra 5. klasse måtte børnene derfor hver morgen med færgen kl. 6 til skolen i Svendborg.

Drejød Sogneråd havde pengene, og bestemte derfor at bygge en stor ny skole på en plads midt i Drejød by. Planlægningen var langt fremme – tegningerne ligger på Drejød Arkiv, men planerne blev forkastet, da Sognerådet blev nedlagt ved Kommunesammenlægningen i 1964, hvor øerne Drejød, Skarød og Hjortød kom under Svendborg Kommune, og Birkholm under Marstal. Da øerne nu var under Svendborg skulle børnene skifte fra Ida Holst, som var en privatskole, til Færgevejen Skole og efter få år til Byskolen, som var Kommuneskoler. Drejød Skole fortsatte endnu små 30 år, men måtte , efter en hård kamp på øen, stoppe på grund af manglende elever. Det sidste år var der 3 elever til 1 lærer - og en hjælpelærer – og kun 2 børn i udsigt!

Skolen lukkede den 21. juni 1991. Et vemodigt farvel til 435 års skolegang på øen.

Ingen fremtid uden børn!

Øboerne var godt klar over, hvilke konsekvenser, det ville få for øens fremtid, og mulige tilflyttere, når der ikke længere var en skole på øen. Det – kombineret med den lange sejltid, ville gøre det stort set umuligt, at få tilflyttende børnefamilier fremover! Hvilket kom til at holde stik.

Biblioteket forblev i skolestuen, som blev til Medborgerhus, og den tidligere tjenestebolig blev udlejet til sygeplejebolig. I 2005 solgte Svendborg Kommune ud af sine mange bygningen – også Den gamle Skole, der blev solgt til privateje – men det er en anden historie!